

Asia: VN/11746/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi tasa-arvolain muuttamisesta (palkka-avoimuuden lisääminen)

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä hallituksen esityksen sisällöstä

Insinööriliitto kannattaa hallituksen esitystä pääpiirteissään sekä siinä esitettyjä toimenpide-ehdotuksia ja pitää niitä hyvinä ja tarpeellisina.

Myös Insinööriliitossa on tehty sama huomio, että tasa-arvosuunnitelma on jäänyt työpaikoilla liian vähäiselle huomiolle ja käytölle etenkin niitä asioita koskien, joihin sillä on ollut tarkoitus puuttua. Tietoisuuden lisääminen tasa-arvosuunnitelmasta, sen sisällöstä ja etenkin mahdollisesta toimista silloin, kun kyse on syrjäntäepäilystä, on tärkeää: työntekijöiden pitää tietää etenkin, että mitä he voivat tehdä ja vaatia, jos kokevat tai epäilevät joutuneensa syrjinnän kohteeksi. Nämä seikat jäävät Insinööriliiton mukaan tällä hetkellä tasa-arvosuunnitelmissa puutteellisiksi ja epäselviksi. Syrjinnän kohteeksi joutuneella tulee olla käytettävissään tehokas ja helppokäyttöinen oikeussuojakeino ja hänen pitää olla siitä myös tietoinen.

Tämän vuoksi tasa-arvosuunnitelman tulee pitää sisällään myös työnantajalta vaadittavat ja todetusta syrjäntätilanteesta seuraavat tarkat toimenpiteet, jotta työntekijät tietävät, mitä tällaisen palkkaeron paljastuessa tapahtuu ja kuinka myös yksilön tulee toimia: toimenpidejärjestyksen ja yksittäiseltä työntekijältä vaadittujen toimenpiteiden tulee olla selkeitä ja selkeästi näkyvillä. Lisäksi tulee pitää huolta siitä, että tällainen syrjäntäepäily ei perusteettomasti jäädytä muiden palkkoja ja että se pitää sisällään myös esim. palkaneron taannehtivan korjauksen.

Tämä varmistetaan osaltaan sillä, että henkilöstön edustajilla on etenkin edellä mainituissa asioissa riittävät osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet jo suunnitelmaa laadittaessa sekä myös sen toteutumista seurattaessa.

Palkkaa koskevan salassapidon osalta Insinööriliitto nostaa esille myös huolen siitä, että palkkasyrjinnän kohteeksi joutunut henkilö paljastaa parempaa palkkaa saaneen kollegansa palkan muille työntekijöille. Tällä hetkellä ehdotettu salassapitovelvoite ei ulotu häneen asti.

Lisäksi Insinööriliitto ehdottaa, että tasa-arvosuunnitelman ja palkkakartoituksen tulisi sisältää myös todellisia ja työpaikalla maksettavia esimerkkipalkkoja suhteessa työpaikan palkkajärjestelmään ja sen mukaisiin vaatimuksiin, jotta yksittäisen henkilön olisi helpompi suorittaa palkkavertailua ja epäillä syrjintää, jos siihen olisi tarvetta.

Lisäksi esityksessä hiukan ohimennen ilmaistujen sukupuoli-identiteetin ja/tai sukupuolen ilmaisun tulisi olla palkkasyrjintäperusteena selkeämmin ilmaistuna, jotta myös nämä perusteet nousevat paremmin esille ja että myös henkilöstön edustajat huomaavat kiinnittää näihin perusteisiin huomiota.

Insinööriliitto mukaan painoarvoa tulee antaa etenkin palkkakartoituksessa myös aineettomille seikoille, jotka ovat kuitenkin osa palkkaa, kuten urakehitys ja mahdollisuudet koulutukseen.

- ehdotettu 6 §:n 3 momentti

Insinööriliitto pitää ehdotettua muutosta hyvänä. Työntekijöillä tulee olla tasa-arvosuunnitelman ja palkkakartoituksen nojalla tarkka tieto siitä, miten palkat työpaikoilla muodostuvat ja miten niihin voi myös itse vaikuttaa. Huomioon tulee ottaa ehdotuksessa mainitut EU:n objektiiviset vertailukriteerit, kuten koulutus- ja ammattitaitovaatimukset, pätevyys, työn kuormittavuus ja vastuun määrä sekä suoritettavan työn ja työtehtävien luonne. Lisäksi painoarvoa tulee antaa etenkin palkkakartoituksessa aineettomille seikoille, jotka ovat kuitenkin osa palkkaa, kuten urakehitys ja mahdollisuudet koulutukseen.

- ehdotettu 6 a §:n 4 momentti

Insinööriliitto pitää ehdotettua muutosta hyvänä.

- ehdotettu 6 b §:n 4 momentti

Insinööriliitto kannattaa kohtaa, mutta lisää, että esille tulee nostaa myös sen työntekijän, joka on palkkasyrjinnän kohteena, tietoonsa saama kollegan palkkaa koskeva salassapitovelvollisuus.

- ehdotettu 10 §:n 5 momentti

Insinööriliitto pitää ehdotettua muutosta hyvänä.

- ehdotettu 14 a §:n 2 momentti

Insinööriliitto pitää ehdotettua muutosta hyvänä.

- ehdotettu 17 §:n 3 momentin kumoaminen

Insinööriliitto pitää ehdotettua poistoa hyvänä ja kannattaa sitä, että henkilöstön edustajalla on pääasiassa oikeus saada myös yksittäisen työntekijä palkkatiedot tietoonsa palkkasyrjintäepäilyn tilanteessa.

- taloudelliset vaikutukset, 4.2.1

Ei lisähuomioita.

- vaikutukset viranomaisten toimintaan, 4.2.2

Ei lisähuomioita.

- vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon, 4.2.3

Ei lisähuomioita, mutta toki vaikutuksen toivotaan ja uskotaan olevan tasa-arvoa lisäävä.

- vaikutukset työtyytyväisyyteen, työhyvinvointiin ja organisaation tuottavuuteen, 4.2.4

Insinööriliitto uskoo näiden esitettyjen toimenpiteiden ja lakimuutosten vaikuttavan positiivisesti työntekijöiden työtyytyväisyyteen, työhyvinvointiin sekä organisaation tuottavuuteen etenkin hallituksen esityksissä mainituilla tavoilla.

- vaikutukset työllisyyteen, 4.2.5

Ei lisähuomioita.

Suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestykseen koskevat huomiot

Ei lisähuomioita.

Muut huomiot

Ei lisähuomioita.

Erilliskysymys 1. Tulisiko tasa-arvolain 6 a §:ssä tarkoitettua tasa-arvosuunnitelman laatimisvelvoitetta muuttaa siten, että tasa-arvosuunnitelma olisi laadittava työpaikoilla, joissa työnantajan palvelussuhteessa olevan henkilöstön määrä olisi säännöllisesti vähintään 20 työntekijää (eikä 30 työntekijää kuten nyt)? Miten perustelette näkemystänne?

Insinööriliitto kannattaa tätä. Perusteena se, että etenkin palkkatasa-arvosta ja syrjimättömyydestä koituvien ja hallituksen ehdotuksessa esitettyjen etujen tulee olla myös pienempien työpaikkojen saataavilla ja hyödynnettävissä. Ja tämä voidaan toteuttaa niillä keinoilla ja toimenpiteillä jotka on järjestettävissä tasa-arvosuunnitelman ja palkkakartoituksen tekemisen kautta.

Erilliskysymys 2. Mikä on näkemyksenne esitykseen sisältyvästä yksityisyyden suojasta?

Insinööriliitto nostaa esille huolen sen henkilön salassapitovelvollisuudesta, jonka on todettu joutuneen palkkasyrjinnän kohteeksi, koskien parempaa palkkaa saavan henkilön palkkaa.

Jauhiainen Maria
Insinööriliitto IL ry